

כל כנויי פרק ראשון נדרים

בה א מ"י פ"ח מה"ל
מתנת עמיס ה"ל נ
טו"פ י"ד פ"ח נ"ח פ"ח
ב:
ב ב מ"י פ"ח מה"ל
נדרים ה"ל נ טו"פ
ח"ת מ"י ר"ג פ"ח ת'
ג מ"י ס"ל טו טו"פ
ס פ"ח ה"ל
ב ד מ"י פ"ח מה"ל
ק"ס הל"ב נ טו"פ
ח"ת מ"י פ"ח פ"ח ג:

אח"ל יש יד לנדק. משום דכיון דאחשק אע"ג דלא כתיבא צדיק
אין היקש לנמטה: ספקר מאי מי אמרינן סייעו נדקא או לא. והאי
דלא מספקא לן אי יש יד לנשבעה או לא משום דכתיבא איתקוש כי
ידור נדר או השבע שבעה וסייעו דמנן (למנן ע.) כדרי רשעים נדר
נמיר נקרינן ונשבעה אלמא יש יד
לנשבעה: י"ג יד לניס ככסא. זי"א
אסור לקרות בו ק"ש: חדא מנו חדא
קמיבעיא ליה. כלומר אח"ל יש זמון יש
יד או אין יד: ולענין הלכה. נקדושין
נקטינן לחומרא דיש יד כיון דזענין
לא אפשיטא הוה ליה ספיקא דלרבינא
ולחומרא. ונפאה ונדקא כחז הרשב"א
ז"ל נמי דאלינן לחומרא כיון דסלקו
בתיקו וכן כחז הרשב"א ז"ל בהלכותיו
דזענין ונדקא לא אפשיטא צדיק
וסוגין דיש יד לנדקא קיימא לן נמי
דכל תיקו דאסורא לחומרא ומאי דלמיר
ז"ל דסוגין דיש יד לנדקא היינו משום
דקאמרינן אס תמלא לומר יש יד
לנדקא וכן אס תמלא לומר על יד
הרמב"ם ז"ל שספק בכל מקום כלס
תמלא לומר. אבל במאי דקאמר
דקיימא לן נמי דכל תיקו דאסורא
לחומרא וגרסה שהסכים גם כן לזה
הרשב"א ז"ל ומהני עליה שרי
סוגיא מפורשת היא בסוף פרק הורוע
והלמיס (חולין דף קל"ד.) ספק ממון
עניים הרי הוא ספק ממון דאלינן ציה
לקולא לנמנב דממקשין התם אמרנן
דגר שנתגיייר והיה לו פרה נשחטת
וכי' מנן ספק ממון פטור אלמא ספיקא
לקולא רמיינאו מורי נמליס שמתוך
הקמה וכי' ואלטרקן לשני הכא פרה
בחקת טפורה קיימא קמה בחוקת חיוב
קיימא אלמא טעמא דחקת חיוב
קיימא הוה לאו הכי ספק פטור ואס

ימערך ב"ה ליקט שכחה והוא י"ש יד
לצדקה או יד לצדקה היכי דמי אילימא
דאמר הדין וזוא לצדקה והדין נמי הווא
צדקה עצמה היא אלא כגון דאמר הדין ולא
אמר נמי מאי הדין נמי צדקה קאמר או
דלמא [מאי] והדין (נמי) לנפקותא בעלמא
קאמר ודבורא הוא דלא אסקיה מי אמרינן
כיון דאיתקש לקרבנות דכתיב ב"בפך ז"ו
צדקה מה קרבנות יש להן יד א"א צדקה יש
לה יד להקרא אבל תאמר הווא דאיתקש
בייש יד להפקר או דלמא אין יד להפקר היינו
צדקה אס תמצא לומר קאמר אם תמצא לומר
יש יד לצדקה ידאין היקש למחצה הפקר מי
אמרינן היינו צדקה או דלמא שאני צדקה
דצדקה לא הווא אלא לעניים אבל הפקר
יבין לעניים בין לעשירים בעי רבינא יש יד
אילימא דמי אילימא דמי אילימא דמי אילימא
והדין נמי הווא בית הכסא או דלמא ודא
בעלמא קאמר מכלל דפשיטא ליה לרבינא דיש זמון לבית הכסא וזוא
מבעיא ליה לרבינא י"הומוני לבית הכסא מהו א[ו] י"הומוני לבית המרחץ מהו
זמון מועיל או אין זמון מועיל רבינא אלא מנו חדא קמיבעיא ליה זמון
מועיל או אין זמון מועיל את"ל ייש זמון יש יד או אין יד (ב) היכיכי
לוקה דאם כן ניתני ר' עקיבא מחמיר אמר רב פפא כדרינא מינך דכולי
עלמא לא פליגי דאסור משמתנא מינך לכולי עלמא שרי במאי פליגי
במנודה

מעמך. כי דרוש ידרשנו ה' אלהיך מעמך: לנפקותא בעלמא. כלומר
והדין ז'ו אחר ליהוי לי להלכה ודבורא הווא דלא אסקיה ללא נמיר
דיבורו (ב) דלמיר עלי לנפקותא: דכתיב כפין. כאשר דברת כפין (ו) ילא
מפי דקדק וישעיה מה: או דלמא שאני דקדק. לכהי ו'אית לה יד דלא
חויא אלל לעניים אלא הפקר דהא
נמי אפי' לעשירים חוי מי אמרת דיש
להן יד: יש יד לניס ככסא. היכא
דלא אמר בפירוש ולהוי בית הכסא
מי הוי הזמנה ואסור להתפלל בו:
חדא מנו חדא קא מיבעיא ליה. מנו
דקא מיבעיא ליה אי זמון מועיל בעי
נמי אי אית ליה יד או לא: (ו) וימנודה
אני נך. י"הומוני כמנודה שאסור
להטותו כן אהא אסור ליהנות ממך:
ר' עקיבא היה ז'סוכך כוה להחמיר.
כאס דשמתנא אילין ואלין כן איתו.
לא נדרי ליה שיהא ודאי אסור:
לענין מלקוט. שאס עבר אינו לוקה
כל כן ודאי לא היה מחמיר: נדרינא
ממך. דישנו עשירי אהא מנודה
לך דלמא ודאי לטולי עלמא אסור:
שמתא איתו כל כן נדרינא:
קסגר

לכית הכסא או לא היכי דמי אילימא דמי אילימא דמי אילימא
והדין נמי הווא בית הכסא או דלמא ודא
בעלמא קאמר מכלל דפשיטא ליה לרבינא דיש זמון לבית הכסא וזוא
מבעיא ליה לרבינא י"הומוני לבית הכסא מהו א[ו] י"הומוני לבית המרחץ מהו
זמון מועיל או אין זמון מועיל רבינא אלא מנו חדא קמיבעיא ליה זמון
מועיל או אין זמון מועיל את"ל ייש זמון יש יד או אין יד (ב) היכיכי
לוקה דאם כן ניתני ר' עקיבא מחמיר אמר רב פפא כדרינא מינך דכולי
עלמא לא פליגי דאסור משמתנא מינך לכולי עלמא שרי במאי פליגי
במנודה

תורה אור השלם

1. כי תודר נדר לך לך
אלוהיך לא תאמר
לשלוט בי דרש ודרשו
ל' אלוהיך מעמך וזהו כן
הוא: דברים כג כב
2. מוצא שפתיך השמר
ועשית כאשר נדרת לך
אלוהיך נדרה אשר
דברת בפיהך:
דברים כג כד

גהרות הב"ח

(א) ג' מיבעי ליה. ג' יד
(ב) ס' מינו מוקי:
(ג) רש"י ד"ה לנפקותא
ומי' ללא נמי דרינא דבני
מינך ע"ל לנפקותא:
(ד) ר"ה מכלל וכו' כפין
או צדקה דכתיב אלא מני
לוקה: (ד) ד"ה משה
ד"ה י' עקבא כ"ב כ"ד כ"ד
למחמיר:

גליון הש"ס

גפ' י' ד' לצדקה. קשה
לשלוט בי דרש ודרשו
ר"ה כחז אה דרבינא
נקדושין ולא ילפי כמה
מנינו מנדרים דלמא
נדרים מחמיר דלפי
דכדכא בעלמא חילול
משתיב נקדושין איך מלי
מספקא ליה הלא נדקא
הא נדקא דממנן דרינא
שפיר י' לומר מנדרים:
ב"ה ר"ה ולקדק הילכה
כו' ר"ה י' לצדקה. ע"י
ג' כן ס' קדושין י' בית
ע"י: ב"ה ר"ה בית
היה י' ריהו נמי
למקדוק י' לטול ד' כ'
ע"י כ"ד י' מתי כמה
מני:

גהרות הגר"א

[א] ג' מי' הומוני לבית
המרחץ מהו אילימא
בגמרא א"ת מ"י ס' ס' ס'
א'.

פירוש הרא"ש

מקשר ו' אקב שכחה
ופאה דכולהו כתיב את
העני עמך: מאי והדין
לנפקותא בעלמא. ופאה
למ' ל' וזו חמירי: כ"ה
ו' צדקה. וכפין ד"ה
דף (ו) דרשין מהכא
בנדרים ליה חלמ' י' ד'
ל' בית הכסא. מדרגתן אק'
ע"י עקבא דוהיב מתק'
קדוש ל' דיעוין אלל בית
המרחץ. דבר ודאי פסולי י' יד
וממך כן מנינן סווא מחמיר
דכדכא דמספקא ליה: כ' ברינא
בפך א"ת אסור. דשמתנא
מחמיר א"ת א"ת א"ת א"ת
ללא חלל: ששמתנא א"ת
בכין האן ע"י ככלל הו'
קיינן למיר דוקא שמתנא ולא נדרי:

מוסף רש"י

מעמך זה ליקט שכחה
ופאה. שכן חלקו על עני
דמתיב ביה (שמות כג).
אל העני עמך וזהו ה'.
בדרינא מינך. דהרי הו'
כאלי אמר הריני נטול
מעמך. שלא אהנה מעמך
ודיס טעמינא תן שיה
לזה לומר: ופאה: בשחמ.
משמתנא מינך לכולי
עלמא שרי. אלא כ"ה
מניס שאין לו לשון אסור
הלא אלל לטון שמתנא.
ואע"פ שזהו מעין מנודה
אין לך (שם). במאי
פליגי. ד' עקבא ורנן
למחמיר (שם).

תוספות

הפקר היינו צדקה.
דמנן מפיקין
בשכל שחזי נה עניים
ומסקי מ"ת הפקר הו'
לעניים ולעשירים: ואם
המנא א"ת ר"ה ח"ש
א"ת שפיר
א"ת שפיר
קאמר דלאן היקש למתנה
ומאי מיבעיא ליה כ"ה
נדקא י"ל דשמי הכא
דכדכא הוה שאל לעשות
ההיקש אלל לענין כל חלמ'
המנוס ע"י שרי כמה
נדריס הכמניס אלאו
ספק שחלוקים או חזו
במה ענינים ולא נמנב
אלל לענין כל חלמ': יש
ד' צ"ה ופאה. ה"ו
מספקא ליה דלמתיב אלל
חומרא בעלמא מדרגתן
מספקא ליה אס מחמיר
לענין לאסור כן דבר ק"ש
כיון דכתיב (שארז"ל) שאן
נו טאה (אי נמי) כיון
דיש זמון דממנן אס כן
חלמ' ע"י דבר מופרשי
כמו ח"ת הפקר ולקדק
דמ"ת מדרגתן כתיב ליה
דלא לא איתקש: בב"ה
דיש דיוק. כלן משמע
דלפי דכדכא בעלמא עינא
ליה דשמי ע"י זמון ונכתיב
מוכח דגם כשע"י מבעיא
(דשמתנא) אין זמון ומוק'
התם חמירי שגאלו לך
וכן האמת והנפשה הווא
כין דכדכא כין משמע:
והינינו לבית הכסא
הומוני לבית המרחץ מהו.
בשבת (פ"ה דף י"ג) כ"ה ל"ג
למרחץ קדמינא התם נשעיל
דרינא חמירי לניס מהכא
וקאמר התם מאי ל' ה"ה
למרחץ מהי י' לשינ
נדריס ליה הכא אלפיג
דרינא לא אסור בענינא
ק' בית הכסא דמתיב

איתא דספק ממון עניים הוה ליה ספיקא דאסורא למה לי לנשוני הכי. ועוד דהתם נמי אשקי ליה אכ"י והרי עיקר דכחוקת פטורא ומנן
גר שנתגיייר וכו' ספק חייב ואמר ליה ספק אסורא לחומרא ספק ממונא לקולא ואל איתא דספק עניים מקרי ספק צדקה צדקה צדקה פירוקא
גופה הוה מלי לשוני ליה אי דאשקי מחמיר נמליס אמרנן. ועוד דלמתיב התם כ"ב כ"ד דיומא (דף ק"ה): מנן התם דמחמירין לא חייבו אוחס
להפריש אלל כדי תרומת מעשר ותלה ואקשינן בשלמא תרומה גדולה דמתיב וכו' מעשר ראשון ומעשר עני המזוזה מחמירו עליו הרמיה
כלומר דלמא ספיקא דאסורא אלל דממונא וממונא המזוזה מחמירו עליו הרמיה אלל מעשר שני נפרשה ונקדוקה ויכולהו בירושלים ואס איתא
דספק עניים ספיקא דאסורא הוה כי היכי דקשיא ליה מעשר שני תקשי ליה נמי מעשר שני אלל ודאי ספיקא דממון עניים אלל מקרי ספיקא
דאסורא אלל ספיקא דממונא ולקולא ולפיכך איני מחמיר דכדרינא ז"ל כ"ה. ונמי הפקר אין ספק דהוה ליה ספיקא (דממון) דר"ע שרי. דאפילו אמר שאני אוכל י' וכן
נמי גבי בית הכסא דלפי' אס תמלא לומר זמון מועיל לא מהני אלל מדרבנן והוה ליה ספיקא דרבנן ולקולא: י' מנודה איני לך ר' עקיבא הוכיך כוה
למחמיר. הוכיך כדאס סווא מסופק דבדו וממחך בעלמא ממי שאיני יכול לנדרו. אי נמי מלשון מין (א' וי' כ"ה) כלומר שהיה מטעם לחבו להחמיר: מודה
היה ר"ע לענין מלקוט שאינו לוקה. דהא מספיקא הוה שהיה מחמיר ולא שהיה הדבר כדור לו. ומיהו שמעתי דריות נמי למלקוט איתרבו דאי לא מאי
מרוחקי ככולן ע"י שאלמך שאני אוכל לך וכו' וכדרינא איני מחמיר דכדרינא סווא לשמתיב סווא ספק הרחק: י' אמרנא קסבר בשמתיבא פליגי. דאפילו אמר שאני אוכל לך
אסורא נמי ליכא שאין זה לשון נדר אלל לשון שמתנא. והיינו נמי דבעובדא דההוא גברא (ע"י) דלמיר משמתיבא מנכסי אמרינן ופליגא דרב חסדא א"ע
דמנכסי הו מוחי (כאלו אמר) שאני אוכל לך: במאי פליגי במנודה [אני לך]. כלומר ואמר נמי שאני אוכל לך. דהאי לישנא דמנודה משמע ה"ו ומשמע
הכי ר"ע סבר לישנא נדרינא הוה כלומר שאף הוה לשון ריחוק והצדל כמפורשי מרוחקי כדממרגמינן והוהו בנדחה (ויקרא טו) וסאובתה כרחוקה
הלך אסור ורנן כ"ה לישנא דמשמתנא הוה שלשון בני אדם לאמר על נדוי בלנד: י' אלמא קסבר בשמתיבא פליגי. דכדרינא ליה דטעמא דר"ע
דכיון דשרי נפשיה כדדיה כמשומת לאסור הגאה כל שכן פורשין מן המשומת והמנודה: ולענין הלכה לא קיימא לן כר' עקיבא מדאמרינן דלית
דחש לה ועוד דקיימא לן הלכה כר' עקיבא מחמיר (פירושין מו): ולא מחמירי. הלכך דיעא מנן שאני אוכל לך אסור ולוקה. דיעא מינך בלמוד שרי. מנודה
איני לך שאני אוכל לך נמי שרי ואין צריך לומר משמתנא מינך שאני אוכל לך. וכן פסק הרשב"א ז"ל בהלכותיו ולא נמכדכווה דיה דכרי הרמב"ם ז"ל
שכתב ב"מ מה"ל נדרים: י' רירושלמי (פ"ה א"ה) ר' עקיבא היה חוקך כוה להחמיר ליסר אלל כל נכסיו כמה דתימר יתרו כל רכושו והוה יבדל וכו' (עגרא י')
מה עבדין ליה רבנן חומר הוה גנדוי ב"ד. ומסתברא לי דהך ירושלמי לא שייך כלל כדדי גמרא דילן עטמא דירושלמי הוה לומר כשיון שעשה עלמנא
כמנודה אסור ובגמרא דילן משום הרחקה איתין לה ולא משום נדוי דאי לא תימא הכי היכי אמרינן משמתיבא מינך לכו"ע שרי אלל ודאי
כדאמרן. מיהו כחז הרב ר' גרין בר שמואל בפירושיו דהתם שמעתינן כדרינא דמנודה שגדוהו ב"ד אסור ליהנות מנכסיו אבל נדוהו הדיוט מותר והיינו
עובדא דהאי דלמיר משמתנא מנכסי דשרייה רב חסדא. ואין דין זה מחוור דהא קיימא לן בפרק ואלו גמלתי (מ"ד דף טו:) מנודה שונה ושואין לו
שכר ושכרין עמו אלמא אין נכסיו אסורין אלל ודאי תרס על ב"ד הגדול שאני דללים טפי אבל כתרס ב"ד בעלמא לא מיתסרי נכסיהו:
נדלו

בשבת מ"ת התלמוד היסר כלן המרחץ לפי מה דר"ה התם ה"ה המרחץ: היב"ע דף י' סי' כח מוקי ואלו נדרים שנתנה:
בשרה א"ר. י' רבינא דלמתיב דלמיר בני מדרתי מופרשי דלמיר עמך שאלמ עמו שאני אוכל ליה הכא כ"ה מנודה
איני לך דכתיב שאלמ עמו שאני אוכל לך דל"כ אמרי' דלמא דלא קיימא דר' איתו דילן קאמר ליה כמו כי מרוחקי
מתן דרשי משנין לישנא דמתיב מלשנא דמרוחקי ולי' דל"כ שמואל היה לו להמחין לומר דכדכא ע"י דלא חלמי
אלמא מילתא דמתיב לכו"י ל"י דהכא ודאי מודה שמואל דלא בעינן שאני אוכל לך דלאן למסוקי בהרמיה ד"ה דלמיר
ליה בלשון נדוי לפי שאין אדם רגיל להסיר לשון נדוי על עמו כש"ל להסיר לך אהמיר דר"ה לפי שגמרי הוה
לו להסיר לשון נדוי לעמנו אלל חומר בפירוש להרמיה ד"ה ממנו ולכלך כיון דלאן למסוקי מנודה איני לך בהרמיה ד"ה
א"כ ודאי נדר היה ר"ל לשון ע"י ודאי מרוחקי מלשנא דמתיב בגמרא שאני לוקה: מודה ר"י וכו'. דל"כ למני
למרחץ מהי י' לשינ
נדריס ליה הכא אלפיג
דרינא לא אסור בענינא
ק' בית הכסא דמתיב

בשבת מ"ת התלמוד היסר כלן המרחץ לפי מה דר"ה התם ה"ה המרחץ: היב"ע דף י' סי' כח מוקי ואלו נדרים שנתנה:
בשרה א"ר. י' רבינא דלמתיב דלמיר בני מדרתי מופרשי דלמיר עמך שאלמ עמו שאני אוכל ליה הכא כ"ה מנודה
איני לך דכתיב שאלמ עמו שאני אוכל לך דל"כ אמרי' דלמא דלא קיימא דר' איתו דילן קאמר ליה כמו כי מרוחקי
מתן דרשי משנין לישנא דמתיב מלשנא דמרוחקי ולי' דל"כ שמואל היה לו להמחין לומר דכדכא ע"י דלא חלמי
אלמא מילתא דמתיב לכו"י ל"י דהכא ודאי מודה שמואל דלא בעינן שאני אוכל לך דלאן למסוקי בהרמיה ד"ה דלמיר
ליה בלשון נדוי לפי שאין אדם רגיל להסיר לשון נדוי על עמו כש"ל להסיר לך אהמיר דר"ה לפי שגמרי הוה
לו להסיר לשון נדוי לעמנו אלל חומר בפירוש להרמיה ד"ה ממנו ולכלך כיון דלאן למסוקי מנודה איני לך בהרמיה ד"ה
א"כ ודאי נדר היה ר"ל לשון ע"י ודאי מרוחקי מלשנא דמתיב בגמרא שאני לוקה: מודה ר"י וכו'. דל"כ למני
למרחץ מהי י' לשינ
נדריס ליה הכא אלפיג
דרינא לא אסור בענינא
ק' בית הכסא דמתיב

בשבת מ"ת התלמוד היסר כלן המרחץ לפי מה דר"ה התם ה"ה המרחץ: היב"ע דף י' סי' כח מוקי ואלו נדרים שנתנה:
בשרה א"ר. י' רבינא דלמתיב דלמיר בני מדרתי מופרשי דלמיר עמך שאלמ עמו שאני אוכל ליה הכא כ"ה מנודה
איני לך דכתיב שאלמ עמו שאני אוכל לך דל"כ אמרי' דלמא דלא קיימא דר' איתו דילן קאמר ליה כמו כי מרוחקי
מתן דרשי משנין לישנא דמתיב מלשנא דמרוחקי ולי' דל"כ שמואל היה לו להמחין לומר דכדכא ע"י דלא חלמי
אלמא מילתא דמתיב לכו"י ל"י דהכא ודאי מודה שמואל דלא בעינן שאני אוכל לך דלאן למסוקי בהרמיה ד"ה דלמיר
ליה בלשון נדוי לפי שאין אדם רגיל להסיר לשון נדוי על עמו כש"ל להסיר לך אהמיר דר"ה לפי שגמרי הוה
לו להסיר לשון נדוי לעמנו אלל חומר בפירוש להרמיה ד"ה ממנו ולכלך כיון דלאן למסוקי מנודה איני לך בהרמיה ד"ה
א"כ ודאי נדר היה ר"ל לשון ע"י ודאי מרוחקי מלשנא דמתיב בגמרא שאני לוקה: מודה ר"י וכו'. דל"כ למני
למרחץ מהי י' לשינ
נדריס ליה הכא אלפיג
דרינא לא אסור בענינא
ק' בית הכסא דמתיב